

УДК [33:621.798.15](477)

А.Ю. АРТЮШЕНКО, магістрант, НТУ «ХП», Харків

О.П. КОСЕНКО, доц., каф.екон. та маркетингу, НТУ «ХП», Харків

ПРОБЛЕМИ ПАКУВАННЯ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ У ЦЬЙ СФЕРІ

В роботі розглянуті проблемні місця таропакувальної індустрії України, приведені приклади та досягнення світових вчених у напрямку вдосконалення пакування продуктів споживання

В работе рассмотренные проблемные места таропакувальної індустрії України, приведенные при-клади и достижение мировых ученых в направлении усовершенствования паковки продуктов потребления

In work problems of packing of the goods in Ukraine are considered, examples and researches of world scientists in a direction of improvement of packing of the goods are resulted

Ключові слова: тара, пакування, розвиток, матеріали, технології, дослідження, нормативи.

Вступ

В Україні історично сформувалась ідеологія, за якою виробництво упаковок для харчових продуктів сприймалось як другорядна проблема і пакування не розглядалось як самостійний сектор економіки.

В умовах ринку значення упаковки різко зростає при експорті товарів. Чимало вітчизняних підприємств змушені купувати імпортне обладнання і пакувальні матеріали, щоб завдяки якісній упаковці забезпечити вихід своєї продукції на світовий ринок і конкурувати із зарубіжними товарами.

На сьогодні 40% продуктів харчування, що споживає Україна, є імпортними. В наслідок цього в Україну щорічно прибуває багато товарів запакованих за різними стандартами, але з належною якістю, традиційно високою. Українські виробники пакуючи свою продукцію мають певні проблеми. Продукти споживання які привозять у нашу країну мають сучасну упаковку, матеріал пакування виготовлено за новими технологіями. Враховуючи ситуацію яка склалась, було б доречно враховувати досвід Заходу в пакуванні продуктів та утилізації твердих відходів. В Європі одночасно з розвитком таропакувальної індустрії розвивається система збору та переробки відходів.

Постановка проблеми

Проблема розвитку виробництва та розширення асортименту тари та пакування, яке б відповідало сучасним вимогам ринку, є актуальним для України. Керівництво країни розробляло багато програм спрямованих на розвиток виробництва тари та таропакувальних матеріалів починаючи з 1995 року. За 17 років було створено велику кількість проектів, спрямованих на покращення рівня пакування вітчизняних товарів. Але проблеми залишаються. Бо, по-перше: потрібні фахівці-пакувальники, які повинні враховувати специфіку певного виробництва тари і пакувальних матеріалів, спеціалісти для обслуговування пакувальних ліній, дизайнери та фахівці у науково-дослідницькій діяльності у сфері тари та пакування, по-друге: виробниче устаткування.

Методологія

Дедалі активніше науковці обговорюють проблеми таропакувальної сфери. Кожного разу збираючись на національному або міжнародному рівні, науковці пропонують нові технології для утилізації різних видів пакувального матеріалу. Внаслідок цього виробники почали вкладати гроші в розвиток упаковки. Була розроблена нова технологія пакування молочних та кисломолочних продуктів. Цей винахід європейських вчених дуже простий та має великі перспективи стати найбільш популярним і замінити існуючі зараз пакети тетрапак та пляшки. Основою винаходу є звичайний папір, який піддається спеціальній обробці та пресується під великим тиском. Цей матеріал добре підходить для пакування продуктів, недорогий та легко утилізується.

Англійський вчений, професор Ендрю Міллс та його колеги з університету Стратклайд, що знаходиться в Глазго винайшли революційну упаковку. Зі слів вчених, якщо продукти запаковані в розроблений ними поліетилен, втрачають свіжість, то колір продукту змінюється. Професор Ендрю Міллс, говорить, завдяки винаходу ризик з'їсти щось несвіже значно знизиться та отруєння рибою чи м'ясом з супермаркету стануть майже неможливими.

Ізраїльські вчені, нещодавно запропонували папір, який зможе надійно захистити продукти від небезпечних бактерій. Для цього вони використали антимікробні властивості срібла. З допомогою спеціальної технології, використовуючи ультразвук, вчені вкрили папір наночастками срібла. Такий папір маючи покриття срібла вбиває шкідливі для людини бактерії.

З 29 травня по 2 червня 2011 року пройшла вже п'ята науково-практична конференція «Пакувальна індустрія». Багато науковців та провідних

менеджерів крупних компаній було зібрано у місті Алушта, щоб розглянути важливі питання які стосуються безпечного пакування продуктів, законотворчої підтримки виробників та гігієнічних нормативів при виробництві та упаковці. Ключовими темами конференції були:

- законотворче та технічне регулювання пакування продуктів;
- безпечність пакувальних матеріалів і тари;
- гігієнічні норми для пакувальних матеріалів, обладнанню та пакувальному виробництву;
- методи та способи моніторингу пакувальних систем.

Валентина Мороз, кандидат наук Української асоціації виробників гофрокартону, у своєму докладі «Безпечність пакування папером та картоном» торкнулась проблеми виготовлення пакувального матеріалу. Вона стверджує, що пакувати продукти в папір або картон це практично, вигідно, зручно, безпечно та не шкодить екології. В певній мірі вона має рацію, але ж треба враховувати світові новації, наука не стоїть на місці і винаходи які приведені вище треба згодом впроваджувати в нашій країні та рухатись вперед.

Результати дослідження

Українські науковці провели дослідження таропакувальної індустрії і отримали не досить позитивні результати. В цій сфері Україна має певні проблеми які треба вирішити. Після проведення досліджень було встановлено, що на сьогоднішній день таропакувальна індустрія України має проблеми економічного, законотворчого та екологічного характеру (рисунок 1).

Рис. 1 – Проблеми таропакувальної сфери

Виявлено, що тільки 2% підприємств використовують екологічно чисту упаковку, інші поки що не замислюються над цим питанням, вважаючи, що є більш важливі проблеми — економічні та законотворчі, і кожне підприємство по різному вирішує ці проблеми. Так, 75% підприємств, вважають, що таропакувальна індустрія є складовою частиною виробництва, інші 25% підприємств (більшість котрих мають державну форму власності), вважають таропакувальну індустрію самостійною, не роблять нічого, повністю довірившись державній політиці.

90% опитаних респондентів вважають, що на сьогоднішній день в Україні вигідно створити власну таропакувальну сферу, але її розвитку буде заважати велика кількість факторів, серед яких:

- низький науково-технічний рівень;
- вітчизняна сировина та матеріали низької якості;
- недосконала податкова система в цьому напрямі;
- мала кількість фахівців;
- немає якісної інформаційної бази.

Тому питання пакування і тари для вітчизняних підприємств вирішується за рахунок імпорту сировини для виробництва тари та пакування або імпорту вже виготовленої.

Були вивчені питання доступності таропакувальних матеріалів, а також якій сировині віддають перевагу підприємства при пакуванні своїх товарів. Данні представлені на рисунку № 2 и № 3.

В останнє десятиліття ринок напоїв України відмовився від традиційних видів тари на користь нових, альтернативних. Не став винятком ринок молока. По даним досліджень, 69% розлитого молока в Україні пакується у поліетиленову плівку, 22% – у картонну упаковку, а у популярну в останній час полімерну пляшку – 9%. Без тари виробника в Україні споживається порядку 40% молока, тобто купляють на ринку у власників корів.

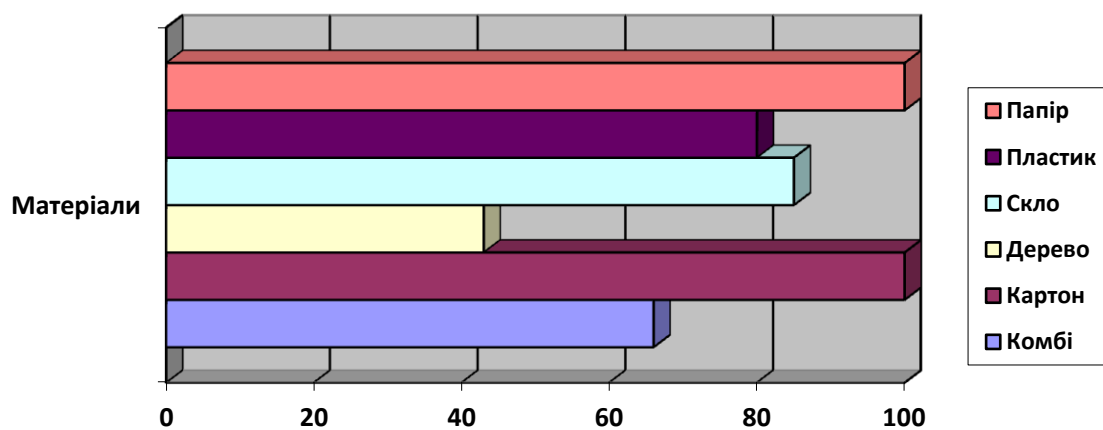

Рис. 2 – Найбільш доступні матеріали для пакування

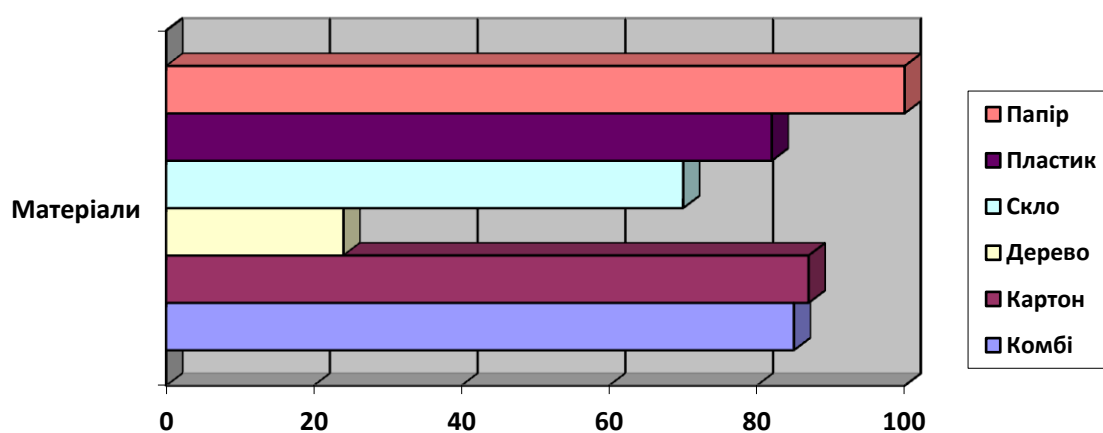

Рис. 3 – Матеріали яким віддають перевагу при пакуванні товарів

Висновки

Певну роль у вирішенні проблем таропакувальної індустрії України може зіграти створення єдиного союзу виробників тари та матеріалів для пакування разом з виробниками продуктів. Цей союз повинен контролювати норми виготовлення та пакування продуктів. Вносити нові стандарти і стежити за виконанням всіх прийнятих правил серед виробників. Все це повинно піти на користь споживачу. Неодмінно потрібно використовувати досвід Європи та спільно з західними вченими та виробниками проводити конференції і зустрічі, відсилати вітчизняних фахівців на підвищення кваліфікації до Європи.

На перспективу в Україні для розвитку вітчизняної тари і упаковки необхідні:

- високі темпи зростання обсягів застосування картонної тари замість дерев'яної, використання пластмас і полімерних матеріалів, складних

комбінованих матеріалів з необхідними властивостями на основі полімерів, підвищення захисних властивостей і міцності картону;

- збільшення випуску полімерних плівкових матеріалів (лакованих, металізованих), більш широке застосування полімерної жорсткої і напівжорсткої тари, яку одержують методом термоформування та екструзії з наступним роздуванням;

- пошук нових економних матеріалів з високими захисними властивостями, у тому числі багатошарових і комбінованих;

- зменшення обсягів застосування деяких традиційних матеріалів, зокрема целофану, пакувального паперу, дерева, тканини, заміна целофану поліпропіленом і багатошаровими плівками;

- зменшення потреби в жерсті, використання пакувального паперу для промислового фасування харчових продуктів;

- для частини продуктів харчування заміна скляних пляшок та банок багаторазового використання одноразовими полімерними;

- зниження енергоємності скла і товщини тари при збереженні характеристик міцності;

- виготовлення упаковки невеликими серіями на замовлення окремих споживачів;

- підвищення рівня поліграфічного оформлення з метою задоволення естетичних запитів споживачів;

- обов'язкове застосування штрихових кодів;

- поліпшення утилізації картонної та полімерної упаковки і тари.

Список літератури: 1.http://molokont.com.ua/news/rynok_upakovki_dlja_moloka/2010-12-23-3 2.<http://www.provisor.com.ua/archive/1998/N3/tolochko.php> 3.Кризисное положение с переработкой отходов упаковки. *Б. Борадавский, Н. Рыбальский* //Рос. журн. 4.Тара и упаковка.— 1996.— № 2.— с. 22-25. 5.Упаковочное оборудование: Учебник //А.М. Гавва, А.П. Беспалько, А.И. Волчко 6.Упаковочная индустрия. Состояние и перспективы: материалы конференции 7.<http://www.ukr-print.net/article/610.htm>. 8.<http://science.ua/2011/02/25/when-food-is-spoiled> 9.http://upakjour.com.ua/ru/klub/konferencii/nauchno-prakticheskaja_konferencija.html

Надійшло до редколегії 27.12.2011